

АДАПТАЦІЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО СИСТЕМИ СПІЛЬНОГО ТРАНЗИТУ

Калюжна М.В., здобувач вищої освіти СВО магістр, Остапенко В.М., канд. екон. наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

12 вересня 2019 року Верховною Радою України було прийнято Закон України №78-IX «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи», метою якого є імплементація в національне законодавство положень Конвенції про процедуру спільного транзиту відповідно до зобов'язань, взятих в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Існує декілька переваг щодо приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту та використання системи NCTS:

1. Можливість здійснювати обмін митною інформацією щодо транзитних товарів з 35 країнами світу, серед яких: країни ЄС, Велика Британія, країни Європейської асоціації вільної торгівлі (Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн і Швейцарія), Туреччина, Північна Македонія, Сербія та Україна.

2. Можливість використовувати єдину митну декларацію та єдину фінансову гарантію для перевезення товарів із країни відправлення до країни призначення, які є сторонами Конвенції.

3. Змога отримувати достовірну інформацію від митних органів країн-учасниць Конвенції про транзитне переміщення товарів, призначених в Україну, до моменту їх ввезення на митну територію України.

4. Перспектива запровадження спеціальних транзитних спрощень (загальна фінансова гарантія, звільнення від гарантії, авторизований вантажовідправник/вантажоодержувач, самостійне накладання пломб).

5. Запровадження простих та рівних умов для фінансових гарантів, а також новий продукт на ринку фінансових послуг – загальну фінансову гарантію.

Слід зазначити, що застосування системи спільного транзиту в Україні стало можливим з 1 жовтня 2022 року, після набрання чинності положення Конвенції про процедуру спільного транзиту [1]. Найголовнішою перевагою для підприємців є те, що для доставки товару з митниці відправлення до митниці призначення необхідно подавати одну декларацію, що значно прискорює процес проходження митних формальностей.

Більше того, в п.3.1 глави 3 Конвенції про процедуру спільного транзиту зазначено, що транзитна декларація має містити штрих-код, за допомогою якого можливо швидко знайти декларацію в системі. Фактично, інспекторам на митниці необхідно лише просканувати рідером бар код на декларації, що значно прискорює проходження всіх процедур.

Отже, після приєднання України до міжнародної транзитної системи (NCTS), процедури транзиту були приведені у відповідність до норм, які діють в ЄС. На рис.1 наведена інформація щодо нормативно-правових актів, якими регулюється режим спільного транзиту в Україні [2].

Рис.1 – Нормативно-правова база спільного транзиту (NCTS)

Як видно на рис.1, було запроваджено декілька постанов Кабінету Міністрів України та Держмитслужби України, які встановлюють основні засади організації та здійснення режиму спільного транзиту товарів митною територією України, порядок і умови переміщення таких товарів підприємствами митною територією України в режимі спільного транзиту, здійснення митних формальностей, застосування механізму гарантування сплати митного боргу, застосування спеціальних транзитних спрощень та інші особливості здійснення операцій режиму спільного транзиту.

Після приєднання до Конвенції, митниці ЄС і України матимуть в системі один транзитний документ. Це дозволяє митним органам контролювати товари на кожному етапі перевезення, що означає відстеження вантажів у різних юрисдикціях. Це має покращити боротьбу з шахрайством за допомогою товаросупровідних документів і збільшити обсяг доходів до бюджету.

Також необхідно чітко розуміти, як відбувається процес доставки вантажу відповідно до нових правил, а саме Конвенції про процедуру спільного транзиту. На рис.2 зображено процес поміщення товару під процедуру спільного транзиту у митниці відправлення.

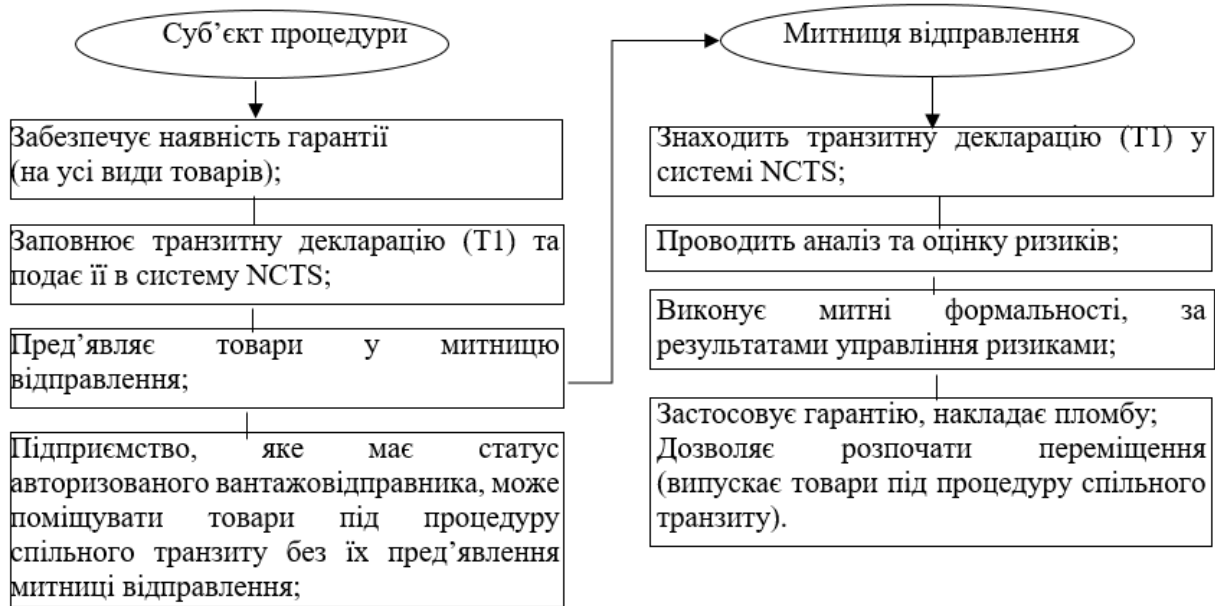

Рис. 2 – Поміщення товару під процедуру спільного транзиту і митниці відправлення

Як видно на рис.2, суб'єкт процедури має скласти транзитну декларації Т1, яка може бути складена відправником, одержувачем, перевізником, митним брокером або іншим суб'єктом, так як в Конвенції про спільний транзит не має чітких обмежень, хто виступає суб'єктом процедури.

Після відправки товару з митниці відправлення, перевізник має пред'явити транзитну декларації у митницях транзиту, яка в свою чергу реєструє перетин кордону товарами на основі відомостей операції спільного транзиту, отриманих від митниці відправлення та повідомляє про такий перетин кордону митницю відправлення.

На рис. 3 зображено завершення процедури спільного транзиту в митниці призначення.

Рис.3 – Завершення процедури спільного транзиту в митниці призначення

Отже, на основі рисунку 3 видно, що для підприємців є дуже вигідним отримання статусу авторизованого вантажоодержувача, так як в такому випадку товари не обов'язково пред'являти митниці призначення. Проте користуватися спрощеннями підприємства зможуть без отримання статусу АЕО, але після оцінки відповідності.

В свою чергу для митників також існують певні спрощення, наприклад, перевірка однієї декларації, сканування штрих коду декларації та її перевірка.

Слід додати, що на даний момент імпортери мають змогу обрати який тип декларації подавати:

1. Згідно системи спільного транзиту: T1, IM40AA;
2. Згідно Митного кодексу України: IM40DE, IMEE, IM40EA (до 07.11.2023).

Важливим є те, що згідно ст. 306 МКУ розрахунок суми забезпечення сплати митних платежів здійснюється виходячи з повних ставок митних платежів, без урахування будь-яких тарифних пільг (тарифних преференцій), податкових пільг, встановлених законодавством України для операцій з ввезення таких товарів на митну територію України [3].

Питання гарантування при процедурі спільного транзиту регулюється Конвенцією про процедуру спільного транзиту. Так, статтею 10(1) Конвенції визначено, що суб'єкт процедури повинен надати гарантію для забезпечення сплати боргу, який може виникнути щодо товарів, поміщених під процедуру спільного транзиту. При цьому передбачено, що гарантія може бути індивідуальною або загальною. Під час використання індивідуальної гарантії її сума забезпечує одну транзитну операцію (товари за однією митною декларацією) та не може використовуватися повторно. Загальна гарантія використовується до кількох транзитних операцій (у тому числі одночасних) щодо кількох митних декларацій, при чому після вивільнення частини зарезервованої частини суми загальної фінансової гарантії, така сума стає доступною для наступних транзитних операцій [1].

Таким чином, можна зробити висновок, що впровадження системи NCTS є важливим кроком до прискорення проходження товарів через кордон. Станом на зараз у системі зареєструвались понад 1100 трейдерів, близько 5 тисяч працівників митниці, подано більше 5500 декларацій. 13 компаніям присвоєно статус фінансового гаранта, а також розпочато надання українським підприємствам спеціальних транзитних спрощень.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про процедуру спільного транзиту URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-87#text
2. Нормативно-правова база спільного транзиту NCTS URL: <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts>
3. Митний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#text>